

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2013

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ (ΙΙ) ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ : Εφαρμοσμένη Ηλεκτρολογία (307)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : ΤΡΙΤΗ, 28 ΜΑΪΟΥ 2013

ΩΡΑ : 11.00 – 13.30

Επιτρεπόμενη διάρκεια γραπτού: 2,5 ώρες (150 λεπτά)

Το εξεταστικό δοκίμιο μαζί με το τυπολόγιο αποτελείται από δεκαέξι (16) σελίδες. Τα μέρη του εξεταστικού δοκιμίου είναι τρία (Α', Β' και Γ').

ΟΔΗΓΙΕΣ:

1. Να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.
2. **Όλες οι απαντήσεις να δοθούν στο εξεταστικό δοκίμιο το οποίο θα επιστραφεί.**
3. Επιτρέπεται η χρήση μη προγραμματιζόμενης υπολογιστικής μηχανής.
4. Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού, ή άλλου διορθωτικού υλικού.
5. Δίνεται τυπολόγιο (σελίδες 14 -16).

ΜΕΡΟΣ Α - Αποτελείται από 12 ερωτήσεις.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με 4 μονάδες.

1. Εάν η επαγωγική αντίσταση (X_L) ενός πηνίου σε συχνότητα $f = 100 \text{ Hz}$ ισούται με 80Ω τότε σε συχνότητα $f = 50 \text{ Hz}$ θα ισούται με:

- α. 80Ω
- β. 40Ω
- γ. 20Ω
- δ. 160Ω

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

2. Η ισχύς που καταναλώνεται στο ωμικό μέρος ενός κυκλώματος ονομάζεται:

- α. Πραγματική
- β. Άεργη
- γ. Φαινόμενη
- δ. Σύνθετη

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

3. Εάν στα άκρα μιας ωμικής αντίστασης R εφαρμοστεί εναλλασσόμενη τάση, τότε:

- α. το ρεύμα και η τάση έχουν διαφορά φάσης 45° .
- β. η τάση προηγείται του ρεύματος κατά 90° .
- γ. η τάση και το ρεύμα βρίσκονται σε φάση.
- δ. το ρεύμα προηγείται της τάσης κατά 90° .

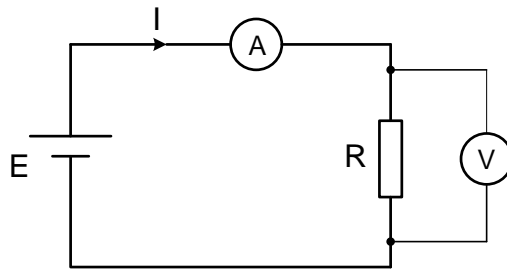
Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

4. Η βελτίωση του συντελεστή ισχύος ενός καταναλωτή επιτυγχάνεται με:

- α. αύξηση της διαφοράς φάσης (φ) μεταξύ τάσης και ρεύματος.
- β. μείωση της τάσης τροφοδοσίας του καταναλωτή.
- γ. μείωση της διαφοράς φάσης (φ) μεταξύ τάσης και ρεύματος.
- δ. αύξηση του ρεύματος που απορροφά ο καταναλωτής.

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

5. Στο κύκλωμα του σχήματος 1 η ένδειξη του βολτομέτρου είναι 12 V και του αμπερομέτρου 0,6 A. Να υπολογίσετε την τιμή της αντίστασης R.

Σχήμα 1

.....

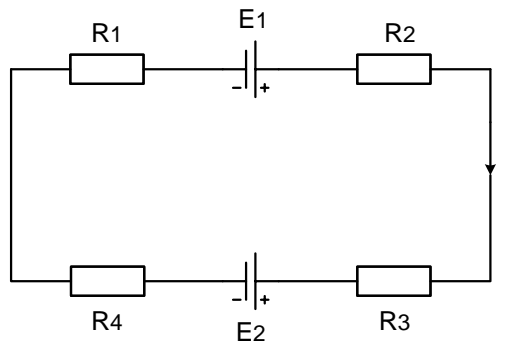
.....

.....

.....

.....

6. Στο κύκλωμα του σχήματος 2 δίνονται οι τάσεις των πηγών $E_1 = 118 \text{ V}$, $E_2 = 50 \text{ V}$ και οι αντιστάσεις $R_1 = 5 \Omega$, $R_2 = 3 \Omega$, $R_3 = 5 \Omega$ και $R_4 = 4 \Omega$. Χρησιμοποιώντας τον κανόνα του Κίρχωφ για τις τάσεις να υπολογίσετε την ένταση του ρεύματος (I) που διαρρέει το κύκλωμα.

Σχήμα 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Να σημειώσετε μέσα στο τετράγωνο δίπλα από κάθε πρόταση την ένδειξη «Σωστό» ή «Λάθος» ανάλογα με αυτό που ισχύει.

α) Η χωρητική αντίσταση ενός πυκνωτή είναι αντιστρόφως ανάλογη της συχνότητας του ρεύματος.

β) Όταν μεταφέρεται η ηλεκτρική ενέργεια από τους ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς σε μακρινές αποστάσεις ανυψώνεται η τάση, για να υπάρχουν λιγότερες θερμικές απώλειες.

γ) Όταν σ' ένα κύκλωμα RLC σειράς ισχύει η σχέση $X_L > X_C$, τότε το κύκλωμα παρουσιάζει χωρητική συμπεριφορά.

δ) Σ' ένα τριφασικό σύστημα τεσσάρων αγωγών, η τάση μεταξύ του αγωγού μιας φάσης και του ουδέτερου ονομάζεται πολική τάση.

8. Να γράψετε δύο δυσμενείς επιπτώσεις που έχει ο χαμηλός συντελεστής ισχύος στην παραγωγή, μεταφορά και διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Η περίοδος εναλλασσόμενου ρεύματος (T) ισούται με 0,004 s.

Να υπολογίσετε:

α) τη συχνότητα (f)

β) την κυκλική συχνότητα (ω)

.....

.....

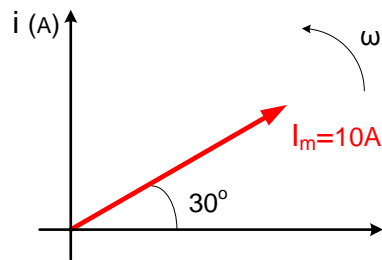
.....

.....

.....

.....

10. Να γράψετε τη μαθηματική εξίσωση της στιγμιαίας τιμής του εναλλασσόμενου ρεύματος (i) που απεικονίζει το διανυσματικό διάγραμμα του σχήματος 3, όταν η συχνότητα $f = 50 \text{ Hz}$.

Σχήμα 3

.....

.....

.....

.....

.....

11. Να αναφέρετε δύο λόγους για τους οποίους επιβάλλεται η χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

.....

.....

.....

.....

.....

12. Να γράψετε δύο πλεονεκτήματα και δύο μειονεκτήματα που παρουσιάζει η χρήση υπόγειων καλωδίων στη διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΜΕΡΟΣ Β - Αποτελείται από 4 ερωτήσεις.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με 8 μονάδες.

13. Πραγματικό πηνίο με ωμική αντίσταση $R = 120 \Omega$ και επαγωγικότητα $L = 0,51\text{H}$ τροφοδοτείται από πηγή εναλλασσόμενης τάσης με ενεργό τιμή $U = 230\text{V}$ και συχνότητας 50Hz .

Να υπολογίσετε:

- α) τη σύνθετη αντίσταση του κυκλώματος (Z)
- β) την ενεργό τιμή του ρεύματος που διαρρέει το κύκλωμα ($I_{\text{εν}}$)
- γ) την πτώση τάσης στην ωμική αντίσταση (U_R) και στο πηνίο (U_L)
- δ) την πραγματική ισχύ του κυκλώματος (P)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Στα άκρα ενός ιδανικού πυκνωτή χωρητικότητας $C = 4\mu\text{F}$ εφαρμόζεται εναλλασσόμενη τάση με στιγμιαία τιμή $u = 100 \eta\mu(500t)\text{V}$.

(α) Να υπολογίσετε:

- (1) τη χωρητική αντίσταση (X_C)
- (2) την ενεργό τιμή της τάσης στα άκρα του πυκνωτή ($U_{\text{εν}}$)
- (3) τη μέγιστη τιμή του ρεύματος (I_m)

(β) Να γράψετε τη μαθηματική εξίσωση της στιγμιαίας τιμής της έντασης του ρεύματος (i) που διαρρέει τον πυκνωτή.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

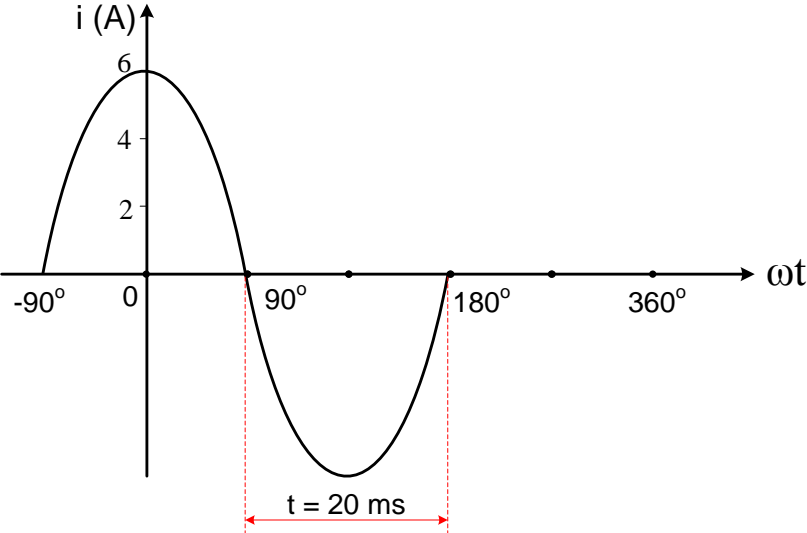
.....

.....

15. Η γραφική παράσταση του σχήματος 4 παριστάνει την ημιτονική μεταβολή της έντασης του ρεύματος σ' ένα ηλεκτρικό κύκλωμα.

Να υπολογίσετε:

- α) την περίοδο (T)
- β) τη συχνότητα (f)
- γ) την ενεργό τιμή της έντασης του ρεύματος ($I_{εV}$)
- δ) το χρόνο (t_1) που απαιτείται για να συμπληρώσει το ρεύμα δύο κύκλους

Σχήμα 4

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16. Μονοφασικός κινητήρας ισχύος $P = 1200 \text{ W}$ τροφοδοτείται από δίκτυο εναλλασσόμενης τάσης με ενεργό τιμή $240 \text{ V} / 50 \text{ Hz}$ και συντελεστή ισχύος $\cos\phi = 0,7$.

Να υπολογίσετε:

- α) την ένταση του ρεύματος (I) που απορροφά ο κινητήρας
- β) τη φαινόμενη ισχύ (S) του κινητήρα
- γ) την άεργο ισχύ (Q) του κινητήρα
- δ) τη διαφορά φάσης (ϕ) μεταξύ της τάσης και του ρεύματος

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΜΕΡΟΣ Γ - Αποτελείται από 2 ερωτήσεις.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με 10 μονάδες.

17. Τρεις όμοιοι ωμικοί αντιστάτες με αντίσταση $R = 10 \Omega$ ο καθένας συνδέονται σε τρίγωνο και τροφοδοτούνται από δίκτυο πολικής τάσης $380 \text{ V} / 50 \text{ Hz}$.

(α) Να σχεδιάσετε τη συνδεσμολογία και να δείξετε την πολική και φασική τάση, το πολικό και φασικό ρεύμα.

(β) Να υπολογίσετε:

(1) την τάση στα άκρα του κάθε αντιστάτη (U_{ϕ})

(2) την ένταση του ρεύματος που διαρρέει τον κάθε αντιστάτη (I_{ϕ})

(3) την ένταση του ρεύματος στις γραμμές τροφοδοσίας (I_{Π})

(4) τη συνολική πραγματική ισχύ (P) που απορροφούν οι αντιστάτες από το δίκτυο

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

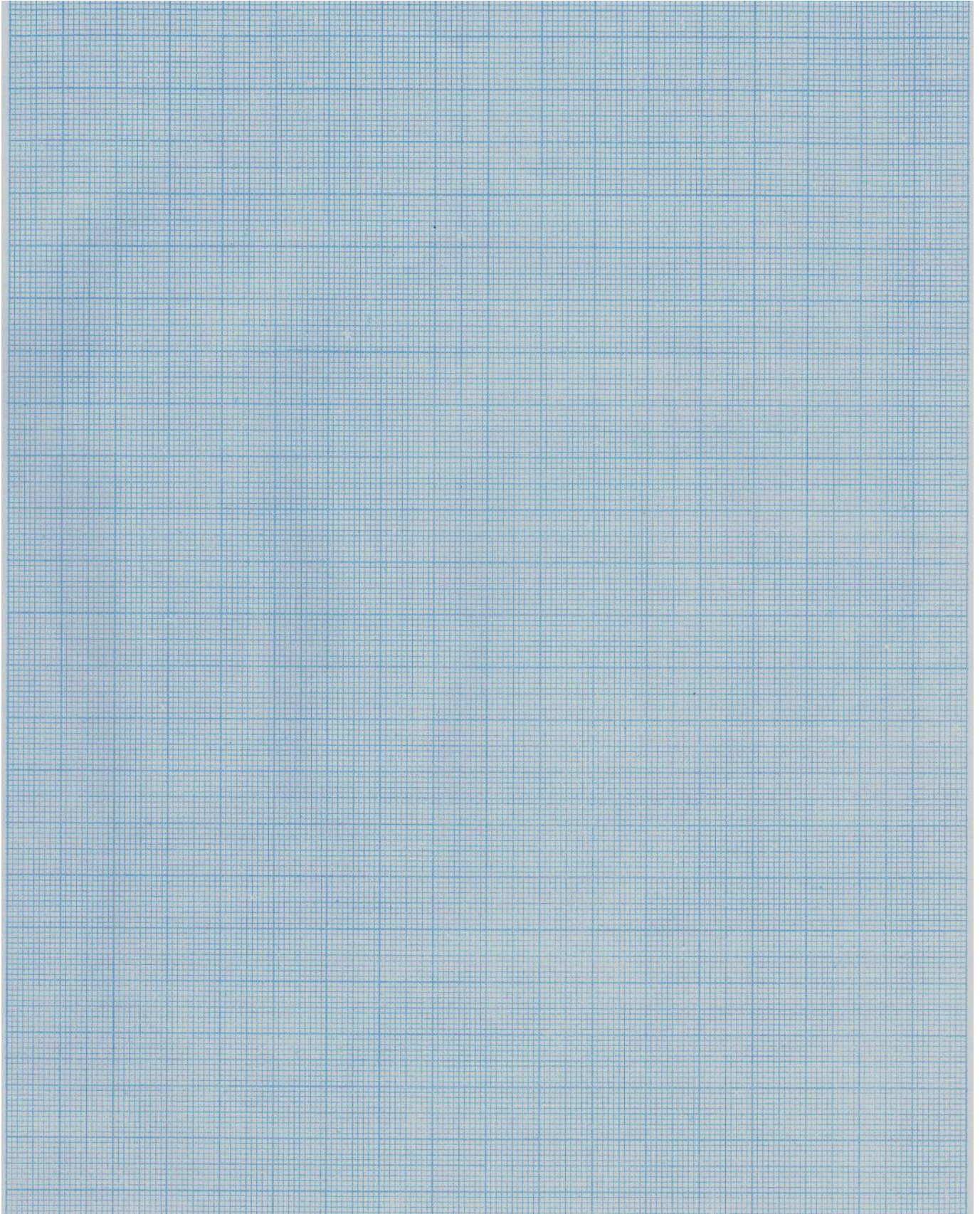
.....

.....

.....

.....

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ -----

ΤΥΠΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑ»

ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΩΜ	
Ένταση του ρεύματος	$I = \frac{U}{R}$
ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ ΚΙΡΧΩΦ	
Κανόνας των ρευμάτων	$\sum I = 0$
Κανόνας των τάσεων	$\sum E = \sum U$
ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΙΣΧΥΣ	
Ηλεκτρική ενέργεια	$W = P \cdot t$
Ηλεκτρική ισχύς	$P = U \cdot I$
Νόμος του Joule	$W = I^2 \cdot R \cdot t$
Βαθμός απόδοσης ηλεκτροκινητήρα	$\eta = \frac{P_{εξόδου}}{P_{εισόδου}}$
ΕΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟ ΡΕΥΜΑ (Ε.Ρ) ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ Ε.Ρ.	
Νόμος του Φάραντεϊ για την επαγωγή	$u = N \cdot \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$
Στιγμιαία τιμή της έντασης Ε.Ρ	$i = I_m \cdot \eta\mu\omega t$
Στιγμιαία τιμή της τάσης Ε.Ρ	$u = U_m \cdot \eta\mu\omega t$
Μέγιστη τιμή της έντασης Ε.Ρ	$I_m = \sqrt{2} \cdot I_{εν}$
Μέγιστη τιμή της τάσης Ε.Ρ	$U_m = \sqrt{2} \cdot U_{εν}$
Περίοδος εναλλασσόμενου ρεύματος	$T = \frac{1}{f}$
Κυκλική συχνότητα	$\omega = 2\pi f$
Στιγμιαία φάση	$\varphi = \omega t$
ΔΙΑΝΥΣΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΕΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	
Στιγμιαία τιμή της έντασης Ε.Ρ με αρχική φάση	$i = I_m \cdot \eta\mu(\omega t + \varphi_0)$
Στιγμιαία τιμή της τάσης Ε.Ρ με αρχική φάση	$u = U_m \cdot \eta\mu(\omega t + \varphi_0)$
Διαφορά φάσης μεταξύ δύο διανυσμάτων	$\Delta\varphi = \varphi_{01} - \varphi_{02}$
Ακτίσιο (rad)	$1rad = 57,3^\circ$
Μετατροπή από μοίρες σε ακτίνια	$Ακτίνια = \frac{\pi}{180} \cdot (\muοίρες)$
Μετατροπή από ακτίνια σε μοίρες	$Μοίρες = \frac{180}{\pi} \cdot (ακτίνια)$
ΚΥΚΛΩΜΑ ΜΕ ΜΟΝΟ ΩΜΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ R ΣΤΟ Ε. Ρ.	
Πτώση τάσης στην αντίσταση	$U_R = I \cdot R$

ΚΥΚΛΩΜΑ ΜΕ ΜΟΝΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΠΗΝΙΟ L ΣΤΟ Ε. Ρ.	
Επαγωγική αντίσταση	$X_L = 2\pi f \cdot L$
Πτώση τάσης στο πηνίο	$U_L = I \cdot X_L$
ΚΥΚΛΩΜΑ ΜΕ ΜΟΝΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΠΥΚΝΩΤΗ C ΣΤΟ Ε. Ρ.	
Χωρητική αντίσταση	$X_C = \frac{1}{2\pi f \cdot C}$
Πτώση τάσης στον πυκνωτή	$U_C = I \cdot X_C$
ΚΥΚΛΩΜΑ RL ΣΕ ΣΕΙΡΑ ΣΤΟ Ε. Ρ.	
Σύνθετη αντίσταση	$Z = \sqrt{R^2 + X_L^2}$
Ένταση του ολικού ρεύματος	$I = \frac{U}{Z}$
Πτώση τάσης στην αντίσταση	$U_R = I \cdot R$
Πτώση τάσης στο πηνίο	$U_L = I \cdot X_L$
Συντελεστής ισχύος	$\sigma\upsilon\nu\varphi = \frac{R}{Z}$
Γωνία φάσης	$\varphi = \sigma\upsilon\nu^{-1}\left(\frac{R}{Z}\right)$
Εφαπτομένη της γωνίας φ	$\varepsilon\varphi\varphi = \frac{X_L}{R}$
ΚΥΚΛΩΜΑ RC ΣΕ ΣΕΙΡΑ ΣΤΟ Ε. Ρ.	
Σύνθετη αντίσταση	$Z = \sqrt{R^2 + X_C^2}$
Ένταση του ολικού ρεύματος	$I = \frac{U}{Z}$
Πτώση τάσης στην αντίσταση	$U_R = I \cdot R$
Πτώση τάσης στον πυκνωτή	$U_C = I \cdot X_C$
Συντελεστής ισχύος	$\sigma\upsilon\nu\varphi = \frac{R}{Z}$
Γωνία φάσης	$\varphi = \sigma\upsilon\nu^{-1}\left(\frac{R}{Z}\right)$
Εφαπτομένη της γωνίας φ	$\varepsilon\varphi\varphi = \frac{X_C}{R}$
ΚΥΚΛΩΜΑ RLC ΣΕ ΣΕΙΡΑ ΣΤΟ Ε. Ρ.	
Σύνθετη αντίσταση	$Z = \sqrt{R^2 + (X_L - X_C)^2}$
Ένταση του ολικού ρεύματος	$I = \frac{U}{Z}$
Πτώση τάσης στην αντίσταση	$U_R = I \cdot R$
Πτώση τάσης στο πηνίο	$U_L = I \cdot X_L$
Πτώση τάσης στον πυκνωτή	$U_C = I \cdot X_C$
Συντελεστής ισχύος	$\sigma\upsilon\nu\varphi = \frac{R}{Z}$

Γωνία φάσης	$\varphi = \text{συν}^{-1}\left(\frac{R}{Z}\right)$
Εφαπτομένη της γωνίας φ	$\varepsilon\varphi\varphi = \frac{(X_L - X_C)}{R}$
Η ΙΣΧΥΣ ΣΤΟ ΕΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟ ΡΕΥΜΑ	
Φαινόμενη ισχύς	$S = U \cdot I$
Πραγματική ισχύς	$P = U \cdot I \cdot \text{συν}\varphi$
Άεργος ισχύς	$Q = U \cdot I \cdot \eta\mu\varphi$
Σχέση των ισχύων	$S^2 = P^2 + Q^2$
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ	
Συντελεστής ισχύος	$\text{συν}\varphi = \frac{P}{S}$
Συντελεστής ισχύος	$\text{συν}\varphi = \frac{R}{Z}$
ΤΡΙΦΑΣΙΚΟ ΡΕΥΜΑ – Σύνδεση σε ΑΣΤΕΡΑ	
Πολική τάση	$U_\pi = \sqrt{3} \cdot U_\varphi$
Πολική ένταση	$I_\pi = I_\varphi$
ΤΡΙΦΑΣΙΚΟ ΡΕΥΜΑ – Σύνδεση σε ΤΡΙΓΩΝΟ	
Πολική τάση	$U_\pi = U_\varphi$
Πολική ένταση	$I_\pi = \sqrt{3} \cdot I_\varphi$
ΤΡΙΦΑΣΙΚΗ ΙΣΧΥΣ	
Φαινόμενη ισχύς	$S = \sqrt{3} \cdot U_\pi \cdot I_\pi$
Πραγματική ισχύς	$P = \sqrt{3} \cdot U_\pi \cdot I_\pi \cdot \text{συν}\varphi$
Άεργος ισχύς	$Q = \sqrt{3} \cdot U_\pi \cdot I_\pi \cdot \eta\mu\varphi$
Σχέση των ισχύων	$S^2 = P^2 + Q^2$
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΙΣΧΥΟΣ	
Υπολογισμός της χωρητικότητας πυκνωτή για βελτίωση του συντελεστή ισχύος σε μονοφασικό φορτίο	$C = \frac{Q_C}{U^2 \cdot 2\pi f}$
Υπολογισμός της χωρητικότητας πυκνωτή για βελτίωση του συντελεστή ισχύος σε τριφασικό φορτίο, σε σύνδεση τριγώνου	$C_\Delta = \frac{Q_{C/3}}{U_\pi^2 \cdot 2\pi f}$
Υπολογισμός της χωρητικότητας πυκνωτή για βελτίωση του συντελεστή ισχύος σε τριφασικό φορτίο, σε σύνδεση αστέρα	$C_Y = \frac{Q_{C/3}}{U_\varphi^2 \cdot 2\pi f}$
Υπολογισμός της άεργης ισχύος πυκνωτή για βελτίωση του συντελεστή ισχύος με χρήση ειδικών πινάκων	$Q_C = S \cdot \text{συν}\varphi \cdot k$ (k: Συντελεστής διόρθωσης από πίνακες)